

Application of Buddhist Principles to Promote Political Culture of Police Officers under the Administrative Division, Police General Hospital

Cholarin Thaweebunyathinsiri¹

Received: January 02, 2025

Revised: January 09, 2026

Accepted: March 27, 2026

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of political culture among police officers; 2) to compare the level of political culture among police officers under the Administrative Division, Police General Hospital based on personal factors; and 3) to propose guidelines for applying Buddhist principles to promote the political culture of police officers under the Administrative Division, Police General Hospital. This research employed a mixed-methods approach, combining quantitative research with data collected from a sample of 155 people, calculated using Taro Yamane's formula. The instrument used was a questionnaire with an IOC value of 0.788, and data was analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test/f-test. Qualitative research involved in-depth interviews with 15 key informants, and descriptive content analysis was used to analyze the data. The research findings revealed that 1) police officers had a high overall level of political culture ($\bar{X} = 3.90$, S.D.= 0.07);

---

¹ Royal Thai Police Headquarters

Corresponding author, e-mail: leklek2407@gmail.com, Tel.099-1952464

2) a comparison of the level of political culture among police officers showed that officers with different personal factors had different overall levels of political culture, thus accepting all hypotheses; 3) the application of Buddhist principles to promote the political culture of police officers using Sangahavatthu found that the political culture of police officers was characterized by clear hierarchical structures and strict adherence to orders from superiors. This can be achieved by applying Buddhist principles emphasizing equality, understanding, and compassion to develop and improve the work culture. These principles included 1) Dana: giving to allocate positions and resources equally; 2) Piyavaca: kind speech which reduced feelings of “citizen” (*subservience*) and promoted constructive participation within the organization; 3) Atthacariya: good conduct setting a good example within the police force, which helped improve behavior and work processes in a constructive and efficient way; and 4) Samanatta: equality allocating resources and opportunities without regard to political relationships or individuals.

Keywords: Police Officers, Political Culture, Buddhist Principles

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการ ตำรวจ ในสังกัดกองบังคับการอำนวยการโรงพยาบาลตำรวจ

ชลอริญช์ ทวีบุญทินสิริ¹

Received: January 02, 2025

Revised: January 09, 2026

Accepted: March 27, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ 2) เปรียบเทียบระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ การวิจัยนี้ใช้แบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน คำนวณจากสูตรทาโร ยามาเน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่มีค่า IOC อยู่ที่ 0.788 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test/f-test การวิจัยคุณภาพ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการตำรวจมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.07) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจโดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกข้อ 3) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า วัฒนธรรม

¹ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Corresponding author, e-mail: leklek2407@gmail.com, Tel.099-1952464

ทางการเมืองของข้าราชการตำรวจมีลักษณะซับซ้อนที่ชัดเจน และมีการปฏิบัติตามคำสั่ง จากผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด สามารถทำได้โดยการนำหลักธรรมที่เน้นความเสมอภาค ความเข้าใจ และความมีเมตตา มาปรับใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงวัฒนธรรมการทำงาน หลักการ 1) ให้ท่านเพื่อจัดสรรตำแหน่งและทรัพยากรอย่างเท่าเทียม 2) หลักปียาจา คือ การพูดดีจะช่วยลดความรู้สึกของการเป็น “ไฟรฟ้า” และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในองค์กร 3) หลักอรรถจริยา (การทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี) ในองค์กรข้าราชการตำรวจ สามารถช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรม และกระบวนการทำงานให้เป็นไปในทางที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ และ 4) หลักสมานัตตาในการจัดสรรทรัพยากร และโอกาสต่าง ๆ โดยไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางการเมือง หรือบุคคล

คำสำคัญ: ข้าราชการตำรวจ, วัฒนธรรมทางการเมือง, หลักพุทธธรรม

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลซึ่งมาจากความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) และทัศนคติทางการเมือง (Attitude) ที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบทอดจนบุคคลยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติวัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมกล่อมเกลางานทางการเมือง (Political Socialization Process) ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นระยะเวลายาวนานจนทำให้บุคคลในสังคมมีความรับรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ของบุคคลในสังคมและเมื่อบุคคลในสังคมมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบแผน (Pattern) พฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผนก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้น (ธัชชนันท์ อิศรเดช, 2565) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองเป็นผลิตผลของความรู้ ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติทางการเมืองของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผลของการแสดงออกพฤติกรรมของคนในสังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองที่สะท้อนให้เห็นภาพของการเรียนรู้เป็นเสมือนแนวทางของพฤติกรรมในการเสริมสร้างพลังให้ประชาชนได้ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น ต้องอาศัยกระบวนการอบรม ปลูกฝัง หล่อหลอมกล่อมเกล

ทั้งค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติจากสถาบันหลักที่สำคัญ ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันสื่อมวลชน และจากสถาบันทางสังคมอื่น ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย จนเกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความเหมาะสม

กองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ เป็นหน่วยงานในสังกัด โรงพยาบาลตำรวจ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการบริหารจัดการงานสนับสนุนโรงพยาบาลฯ ทั้งหมด ทั้งด้านธุรการ สารบรรณ ประชาสัมพันธ์ การเงิน บัญชี พัสดุ กำลังพล เทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมาย การวิจัย พัฒนาศักยภาพ และการประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการแพทย์และการบริการของโรงพยาบาลตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวิสัยทัศน์และพันธกิจหลักในการเป็นสถาบันการแพทย์ตำรวจที่มีความเป็นเลิศระดับสากล

วัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ดำรงอยู่อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งข้าราชการทุกหมู่เหล่ารวมทั้งข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ส่วนใหญ่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่แล้ว ที่ผ่านมาวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ในวัยใกล้เกษียณอายุราชการ ส่วนใหญ่มักมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมหรือคับแคบ โดยสังคมแบบนี้ถูกรักษาไว้ด้วยรูปแบบ และวิธีการที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามสมัย หรือถูกจำกัดโดยกรอบคิดที่แคบ ไม่เปิดกว้างทางความคิด ซึ่งอาจเป็นผลมาจากหลายปัจจัย เช่น ระบบการปกครองที่ไม่เปิดกว้าง ไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ได้บังคับบัญชา ให้ความสำคัญกับอำนาจและความมั่นคงมากกว่าความโปร่งใสและความยุติธรรม ประกอบกับการมีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า การแบ่งชั้นวรรณะตามชั้นยศ แบ่งตามสายการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน จำกัดสิทธิการแสดงความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา รวมทั้งมีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับต่ำ ส่วนข้าราชการตำรวจที่เป็นคนรุ่นใหม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเป็นประชาธิปไตย และยังเสริมสร้างความเท่าเทียม ความชอบธรรม และรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา ร่วมแรงร่วมใจกับปฏิบัติหน้าที่ของตนตามความรับผิดชอบอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังช่วยให้ข้าราชการตำรวจพัฒนาทักษะทางการเมืองและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมที่ดีขึ้น แต่

หากข้าราชการตำรวจมีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับน้อยจะส่งผลทำให้เกิดการเฉาทางการเมือง

จากปัญหาข้างต้นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ” เพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการพัฒนา ในระดับประเทศ เนื่องจากข้าราชการตำรวจ มีความสำคัญต่อคุณภาพของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบและระดับต่าง ๆ มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคม ทุกสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมืองในหลายรูปแบบเพียงแต่รูปแบบใดที่จะมีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ส่งผลต่อคุณภาพการเมืองการปกครอง และเพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย จนเกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความเหมาะสม และเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัย รูปแบบระเบียบการวิจัยเชิงผานวิธี ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการทบทวนจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย และหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน จากข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ที่มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 253 นาย โดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.8-1.0 ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น 0.788 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คือ สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอ้างอิงคือ สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่า t-test และ f-test

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและตัวแทนชุมชน จำนวน 15 รูป/คน ประกอบด้วย 1) พระสงฆ์นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา 2) ข้าราชการตำรวจ สังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ 3) นักรัฐศาสตร์ และ 4) นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายเสริมสนับสนุน ข้อโต้แย้งต่าง ๆ และเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ รวมถึงการเสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้ง หรือเห็นควรเพิ่มเติมให้ชุดความรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตัวแปรศึกษา คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ โดยภาพรวม

ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ	ระดับวัฒนธรรมทางการเมือง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมหรือค้ำแคบ	3.84	0.16	มาก
2. ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟฟ้า	4.01	0.25	มาก
3. ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม	3.85	0.16	มาก
โดยรวม	3.90	0.07	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้าราชการตำรวจมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.07) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟฟ้า ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.25) ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.16) และด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมหรือค้ำแคบ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.16) ตามลำดับ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การเปรียบเทียบระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ จำแนกตามอายุการทำงาน โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอายุการทำงานต่างกัน มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ดังรายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ จำแนกตามอายุการทำงาน โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ f-test	ค่า Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ไม่ยอมรับ
1.	เพศ	วัฒนธรรมทางการเมือง	12.54	0.00	✓	
2.	อายุ	วัฒนธรรมทางการเมือง	47.91	0.00	✓	
3.	ระดับการศึกษา	วัฒนธรรมทางการเมือง	4.62	0.00	✓	
4.	อายุการทำงาน	วัฒนธรรมทางการเมือง	7.99	0.00	✓	

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า มีลักษณะที่หลากหลายและซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม แบบไพร่ฟ้า และแบบมีส่วนร่วม การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ความยุติธรรม และประสิทธิภาพในการทำงาน

1) การปรับปรุงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมหรือค้ำค้ำด้วยหลักพุทธธรรม

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมในองค์กรข้าราชการตำรวจมีลักษณะเด่นที่การเน้นลำดับชั้นและการปฏิบัติตามคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด การตัดสินใจมักเป็นแบบรวมศูนย์จากระดับสูงลงสู่ระดับล่าง ทำให้ขาดความยืดหยุ่นและการมีส่วนร่วมจากระดับปฏิบัติการ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดเหล่านี้ จึงมีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม ดังต่อไปนี้

ท่าน ไม่ได้จำกัดเพียงการให้สิ่งของ แต่รวมถึงการให้โอกาสในการพัฒนาความรู้และการฝึกอบรม เพื่อลดการยึดติดกับวิธีการดั้งเดิม และส่งเสริมการรับรู้แนวคิดใหม่ ๆ

ศีล มุ่งเน้นการส่งเสริมความซื่อสัตย์และความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ โดยยึดมั่นในหลักจริยธรรมและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาการทุจริตและการแทรกแซง

ปัญญา การสนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ การวิเคราะห์ปัญหา และการสร้างนวัตกรรม เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและไม่ยึดติดกับแนวทางเดิมมากเกินไป

2) การเปลี่ยนผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบโปร่งใสสู่ความเสมอภาค

วัฒนธรรมแบบโปร่งใสมักมีการเชื่อมโยงระหว่างการจัดสรรตำแหน่งและผลประโยชน์กับความสัมพันธ์ส่วนตัวและการสนับสนุนทางการเมือง ทำให้การก้าวหน้าในอาชีพขาดความเป็นธรรมและไม่ยึดหลักความสามารถ การประยุกต์ใช้พุทธธรรมจึงเน้นที่การสร้างเสมอภาคและความโปร่งใส

ศีลและทาน กำหนดให้มีการจัดสรรตำแหน่งและทรัพยากรอย่างเท่าเทียมและมีกระบวนการที่ชัดเจน โปร่งใสในการแต่งตั้งและเลื่อนตำแหน่ง เพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน

เมตตาและสมานัตตา ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าและความเสมอภาคของทุกคนในองค์กร โดยไม่เน้นการแบ่งแยกตามตำแหน่ง และต้องเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานที่เป็นธรรมและยุติธรรมในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มความร่วมมือในองค์กร

3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมด้วยหลักธรรม

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเน้นการเปิดโอกาสให้ทุกระดับได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม อย่างไรก็ตาม ข้าราชการตำรวจมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เนื่องจากต้องวางตัวเป็นกลาง การประยุกต์ใช้หลักธรรมจึงมุ่งเน้นที่การสื่อสารภายในและการพัฒนาบุคลากร

ปิยวาจา การส่งเสริมการสื่อสารที่เป็นมิตรและเปิดกว้าง โดยเน้นการพูดดีและเสนอความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีคุณค่าและนำไปสู่การพัฒนากระบวนการทำงาน

เมตตา การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและสนับสนุนช่วยเหลือข้าราชการตำรวจ
 อย่างเป็นธรรม โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางการเมือง เพื่อลดความรู้สึกของการถูกเอาเปรียบ

สมานัตตา การปฏิบัติตนอย่างเสมอภาคและใช้ความอดทนและสันติวิธีในการแก้ไข
 ปัญหา เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในองค์กรและกับประชาชน

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ
 ในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญและสามารถนำไปสู่การ
 เปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมได้ โดยการใช้หลัก ทาน ศีล ปัญญา ในการลดความคับแคบ ใช้หลัก
 สมานัตตา เมตตา ในการสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคแทนที่ระบบไพร่ฟ้า และใช้หลัก
 ปิยวาจา ในการเปิดช่องทางการสื่อสารและเสริมสร้างการมีส่วนร่วม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
 และได้รับการสนับสนุนจากผู้นำระดับสูงจะช่วยให้ข้าราชการตำรวจสามารถทำงานได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ มีความสุข และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยและการสร้างสังคมที่สงบ
 สุขต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

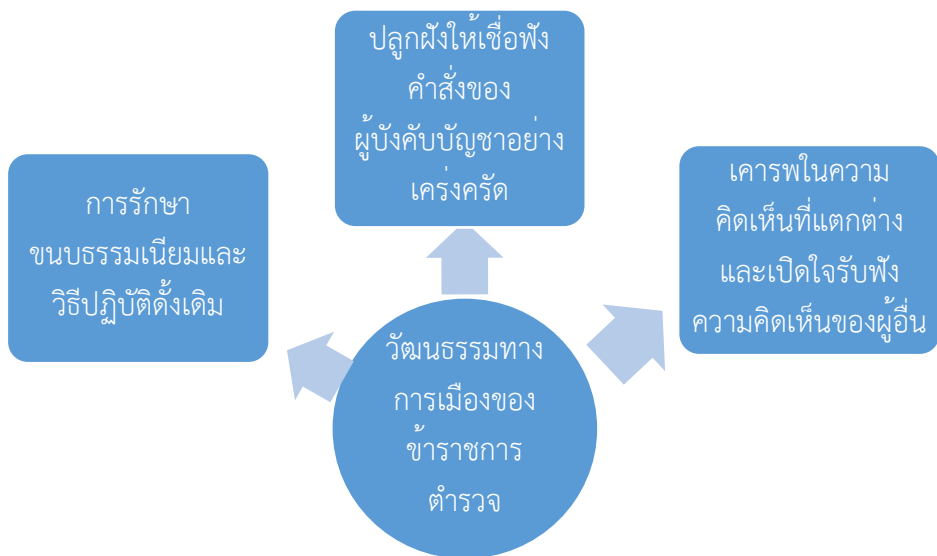
1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ
 โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ข้าราชการตำรวจมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจใน
 สังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมี
 พื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบและยึดโยงกับระบบอุปถัมภ์ ทำให้การตัดสินใจทาง
 การเมืองมักขาดการไตร่ตรองเหตุผล รวมถึงวัฒนธรรมการเมืองไทยยังสะท้อนความคิดแบบ
 ผู้ปกครอง-ผู้ใต้ปกครอง ส่งผลให้ข้าราชการตำรวจถูกปลูกฝังให้เชื่อมั่นและยึดถือหลักการ
 ประชาธิปไตย เคารพดึกา และเชื่อว่าประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาของชาติได้ นอกจากนี้องค์กร
 ตำรวจมีการถ่ายทอดค่านิยมทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้คงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและแนวปฏิบัติ
 ดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pye, L. W. (2014) ที่มองว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นชุด
 ทักษะและความเชื่อที่กำหนดความหมายและความเป็นระเบียบของระบบการเมือง รวมทั้ง
 สอดคล้องกับผลงานของพระครูปลัดเกษรา ภาทอง (2562) และงานวิจัยของรัตน สาร์ภัก (2563)

ที่พบว่าพื้นฐานวัฒนธรรมการเมืองของคนไทยส่วนใหญ่มีลักษณะค้ำแคบ แต่ยังมีการสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีเพศอายุ การศึกษา และอายุการทำงานต่างกัน มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัชชนันท์ อิศรเดช (2565) พบว่า ประชาชนที่มี เพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมทางการเมือง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุทธ นกใหญ่ (2558) พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่งงาน มีผลทำให้ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ทาน (การแบ่งปัน/ให้โอกาส) และสมานัตตา (การปฏิบัติตนเสมอภาค) ช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหา ลำดับชั้น และความเหลื่อมล้ำ ในวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและไพร่ฟ้า การส่งเสริมความร่วมมือด้วยปิยวาจา (การสื่อสารที่ดี) ในการเปิดช่องทางการสื่อสาร และเสริมสร้างการมีส่วนร่วม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนจากผู้นำระดับสูงจะช่วยให้ข้าราชการตำรวจสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสุข และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยและการสร้างสังคมที่สงบสุขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลิดา นาคสุด (2567) พบว่า การปฏิบัติงานของตำรวจควรปฏิบัติงานด้วยใจที่ เสียสละ (ทาน) มากกว่าคาดหวังผลตอบแทน และการทำองค์กรให้เป็นที่พักพิงของประชาชน ปิยวาจา (การสื่อสารที่ดี) พัฒนาหน่วยงานที่ทำหน้าที่สื่อสารและประชาสัมพันธ์ อยู่เสมอและให้มีประสิทธิภาพตามหลักแห่งความจริง และสมานัตตา (การปฏิบัติตนเสมอภาค) การทำงานทุกอย่างต่อไม่เลือกปฏิบัติใด ๆ ต่อชุมชน ต่อองค์กร และต่อประชาชน อย่างเสมอภาค ไม่เลือกที่รักมักที่ชังใด ๆ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนารูปแบบการเมืองของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากงานวิจัย สรุปได้ว่า

การรักษาขนบธรรมเนียมและวิธีปฏิบัติดั้งเดิม พบว่า ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์ และเป็นแบบอย่างของการรักษามาตรฐานจริยธรรม การรักษาขนบธรรมเนียมวิธีการปฏิบัติดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบ ๆ กันมา มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยก่อนที่ข้าราชการตำรวจจะเข้ารับราชการจะต้องผ่านโรงเรียนตำรวจ ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกอบรมให้ข้าราชการตำรวจมีระเบียบวินัย เรียนรู้กฎระเบียบต่าง ๆ ให้ความเคารพรุ่นพี่ ช่วยเหลือรุ่นน้อง และมีความรักสามัคคีในหมู่คณะ ไม่ทำให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ สิ่งเหล่านี้ข้าราชการตำรวจถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว ดังนั้นจึงทำให้ข้าราชการตำรวจมีวิธีการปฏิบัติด้วยการเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด โดยมีสายการบังคับบัญชาเป็นลักษณะชั้นยศ ผู้ที่มียศน้อยกว่าต้องให้ความเคารพผู้ที่มียศสูงกว่า ทั้งนี้การไม่ให้ความเคารพระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชาจะส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย และยังส่งผลต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนอีกด้วย

ปลูกฝังให้เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด พบว่า ข้าราชการตำรวจถูกปลูกฝังให้มีการเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่างเคร่งครัด เป็นวินัยที่ข้าราชการตำรวจทุกคนต้องปฏิบัติ การเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน เป็นการบ่งบอกถึงหน่วยมีการสายการบังคับบัญชาที่เข้มแข็ง สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด และการปลูกฝังให้เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดนั้น ส่งผลให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์ เพราะถ้ามีการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาในระดับสูงลงไปตามลำดับแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟังคำสั่ง หรือไม่ปฏิบัติตามก็จะส่งผลกระทบต่อภารกิจ หรือถ้าหากเลวร้ายไปกว่านั้น หากเป็นภารกิจที่มีการใช้อาวุธปืนอาจมีการใช้อาวุธปืนดังกล่าวฆาตกรรมพวกเดียวกัน จึงทำให้การปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด

เคารพในความเห็นที่แตกต่างและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พบว่า ในสังคมเรานั้น มีกลุ่มคนหลากหลายที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มการเมือง ข้าราชการตำรวจเป็นหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่พิทักษ์สันติราษฎร์ รักษาความสงบสุขภายในประเทศ ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ การเคารพในความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้น เป็นการไม่สร้างความแตกแยกความสามัคคีในประเทศ และการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยไม่เอาความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง แม้ว่าข้าราชการตำรวจจะมีสายการบังคับบัญชาที่เข้มแข็ง และมีการปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตนอย่างเคร่งครัด ซึ่งยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ข้าราชการตำรวจรุ่นใหม่ ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองได้สะดวกรวดเร็ว จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากข้าราชการตำรวจรุ่นเก่า ดังนั้นการเคารพในความเห็นที่แตกต่างและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ข้าราชการตำรวจรุ่นใหม่ควรต้องใส่ใจ เพื่อพัฒนาองค์กรข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร ข้าราชการตำรวจให้เน้นการทำงานร่วมกัน และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรข้าราชการตำรวจให้มีความก้าวหน้าทันสมัยทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน
2. กองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ควรส่งเสริมให้องค์กรข้าราชการตำรวจมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้นโดยการมีส่วนร่วมปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. กองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ ควรกำหนดนโยบายให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมในทุกชั้นยศ โดยเฉพาะในกระบวนการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนยศ และการเลื่อนขั้นเงินเดือน เพื่อสร้างความเสมอภาค โปร่งใส และลดความเหลื่อมล้ำในองค์กร ตลอดจนส่งผลให้ข้าราชการตำรวจทุกระดับมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น
2. ฝ่ายทรัพยากรบุคคล (HR) และกองกำลังพล โรงพยาบาลตำรวจ ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้น เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษา การเข้าร่วมอบรม หรือการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพบุคลากรในระยะยาว
3. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของทุกแผนกและทุกกองฝ่าย ควรประยุกต์ผลการวิจัยในการจัดระบบการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงาน โดยจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่เป็นทางการ เช่น การประชุมประจำเดือน เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหา พัฒนางค์กร และยกระดับประสิทธิภาพบุคลากรในทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2559). *รัฐศาสตร์กับการเมือง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตะเกียง.
- ชลิตา นาคสุด. (2567). การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างข้าราชการตำรวจกับประชาชนด้วยหลักสังคหวัตถุธรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสาร มจร.ทริภูมัยปริทรรศน์*, 8(2), 400-414.
- ธัชชนันท์ อิศรเดช. (2565). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(1), 482-499.
- พระครูปลัด เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). วัฒนธรรมทางการเมือง: แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษมหาจุฬาลงกรณ*, 6(2), 14-27.
- รัตนา สารักษ์. (2563). *การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง*. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศรายุทธ นกใหญ่. (2558). *วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของบุคลากรวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Pye, L. W. (2014). Political culture and political development (S. Verba & L. W. Pye, Eds.). Princeton, NJ : Princeton University Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York : Harper & Row.